

Pregled udžbenika u Sarajevu

Kopredsjedatelj Sarajevske radne skupine za obrazovanje, Ian Martin, zamjenik visokog predstavnika za ljudska prava, i Gabriele Mazza, šef odjela za obrazovanje Vijeća Europe, su vrlo zabrinuti nedavnim izvješćima u medijima o pregledu udžbenika koji se vrši na temelju Sarajevske deklaracije.

Lokalni mediji su na neprofesionalan način, uz samo nekoliko iznimaka, proveli kampanju dezinformiranja, koja bi se čak mogla nazvati i kampanjom klevetanja, zasnovanom na pristrasnim, djelomice ili jednostavno pogrešnim informacijama čiji je očit cilj da se zbuni i uznemiri javnost. Nigdje na primjer, nije sugerirano da se riječ "zločin" ukloni iz svih udžbenika i zamijeni riječju "greška". Ova sugestija se odnosi na jednu rečenicu u jednom udžbeniku koji obrađuje gramatička pravila za učenike osmog razreda. Također, UNESCO (Organizacija za obrazovanje, znanost i kulturu Ujedinjenih naroda) ne pokušava da izda direktive nastavnicima što da predaju u sarajevskim školama.

Cilj Sarajevske deklaracije je da ojača ulogu glavnog grada Bosne i Hercegovine "kao modela suživota i tolerancije za cijelu zemlju". Pod poglavljem koje se tiče pitanja obrazovanja, Deklaracija precizira da će "sarajevski organi nadležni za pitanja obrazovanja, pod supervizijom Radne skupine za obrazovanje, napraviti spisak i pregled svih udžbenika koji se trenutačno upotrebljavaju ... i osigurati da oni udžbenici za koje se ocijeni da pridonose etničkoj mržnji i netoleranciji što prije budu povučeni iz škola."

Nakon usvajanja Sarajevske deklaracije u veljači, Sarajevska radna skupina za pitanja obrazovanja (SEWG) uspostavljena je u suradnji sa sarajevskim organima vlasti koji su zaduženi za obrazovanje. SEWG uključuje oko 20 članova i promatrača koji predstavljaju sarajevske organe vlasti nadležne za pitanja obrazovanja, međunarodne i nevladine organizacije i lokalnu

zajednicu, uključivši i manjinske skupine. Kako bi obavila pregled udžbenika, ova skupina je osnovala podskupinu koja je zadužena za analiziranje udžbenika povijesti, jezika i književnosti, zemljopisa, poznavanja prirode i društva, likovne i glazbene kulture koji se koriste u osnovnim i srednjim školama. Podskupinu sačinjavaju lokalni nastavnici i stručnjaci za obrazovanje te predstavnici kantonalnog Ministarstva obrazovanja, UNESCO-a i OHR-a.

Članovi podskupine su raspravljali i jednoglasno usuglasili svoje rezultate pregleda i predstavili ih u privremenom izvješću, koje je podržano i prihvaćeno načelno od strane SEWG. Rezultati pregleda navode cjelovit tekst ili pojedinačne paragrafe, rečenice i riječi koje, bilo izravno ili neizravno promoviraju etničku mržnju i netoleranciju. Očito je da ovakvi rezultati pregleda mogu biti shvaćeni jedino u kontekstu u kojemu su pronađeni.

Kako bi pomogli kantonalnom Ministarstvu obrazovanja u provedbi pomenutih rezultata, SEWG je utemeljila Radnu skupinu za provedbu (Implementation Task Force). Ovom skupinom predsjedava UNESCO i ona se sastoji od stručnjaka za pojedine predmete koji su iz Pedagoškog instituta. Zadaća ove skupine je da pronađe odgovarajuća rješenja o načinu provedbe najhitnijih (ako ne i svih) rezultata pregleda pomenutih u privremenom izvješću; na primjer da li je potrebno zacrniti riječ ili paragrafe u udžbenicima ili izdati dodatne informacije za nastavnike. Nakon dogovora o rješenjima, ona su popisana u izvješćima o udžbenicima za svaki predmet pojedinačno, koja su potpisana od strane predstavnika UNESCO-a kao predsjedatelja skupine i stručnjaka za tu oblast.

Izvješća koja su do sada završena predana su na odobrenje i potpis direktoru Pedagoškog zavoda i kantonalnom ministru obrazovanja. Nakon odobrenja, kantonalni ministar obrazovanja treba izdati naputke svim javnim školama u Sarajevu. Međutim, izvješća koja se odnose na udžbenike za jezik i književnost je objavljeno prije no što su kantonalni ministar i direktor

Pedagoškog instituta imali priliku potpisati i potvrditi ga. Tvrdnje koje su se pojavile u medijima da je ovo izvješće objavljeno od strane UNESCO-a su netočne.

Kantonalni ministar je sada ovo pitanje uputio kantonalnoj vladi koja ga trenutačno razmatra. Da bi se ispunile obveze iz Sarajevske deklaracije od najveće je važnosti da kantonalni organi vlasti u potpunosti podrže proces pregleda udžbenika koji je u tijeku..

Proces pregleda udžbenika u Kantonu Sarajevo se ne odvija izolirano. On je podržan međuentitetskim projektom pregleda udžbenika, koji koordinira OHR. Ministri obrazovanja iz oba entiteta su se suglasili da izvrše uzajamni pregled udžbenika. Ti udžbenici obuhvaćaju iste predmete kao i udžbenici koji se pregledaju u Sarajevu, i njihova analiza ima isti cilj – identificiranje i uklanjanje elemenata koji mogu potaknuti netoleranciju i etničku mržnju. Ovaj proces je već uvelike u tijeku, i uspostavljeno je Neovisno povjerenstvo sastavljeno od predstavnika Vijeća Europe i UNESCO-a u cilju rješavanja spornih slučajeva.

I pregled udžbenika u Sarajevu i pregled udžbenika na državnoj razini su od suštinskog značenja za stvaranje države koja je predviđena Daytonskim mirovnim sporazumom: Bosne i Hercegovine u kojoj se svi njezini građani osjećaju potpuno prihvaćeni i poštovani, bez obzira na njihovo mjesto stanovanja i njihovu etničku pripadnost. Uspješno okončanje ovog poduhvata zahtijeva odgovorno ponašanje, razboritost i hrabrost svih koji su uključeni u ovaj proces, uključivši i medije.

Visoki predstavnik pozdravlja napredak koji je postignut u radu SEWG, i inzistira da se ovoj skupini pruži puna potpora te da se nastavi sa procesom pregleda udžbenika u duhu suradnje koja je do sada bila karakteristična za njezin rad.